

Sámové

Původní obyvatelé Severu

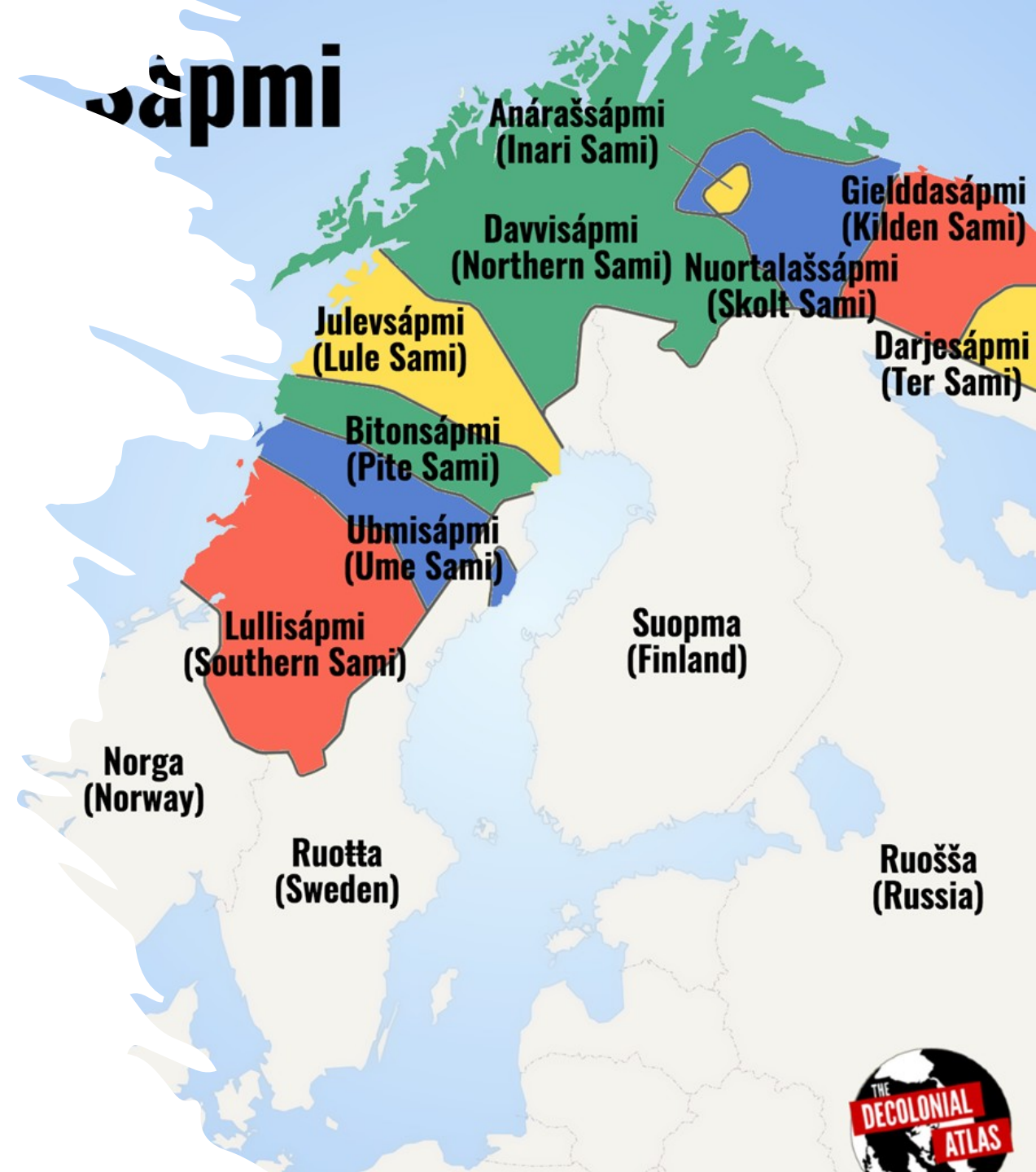
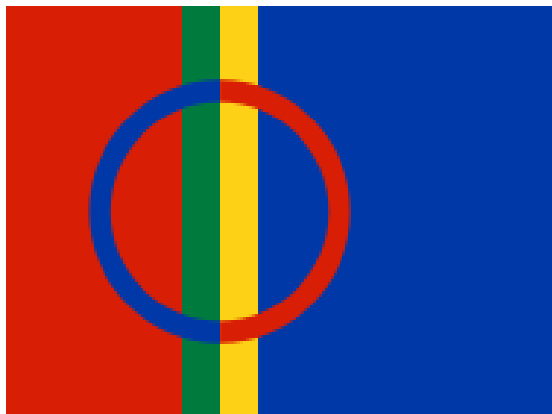
Původ Sámů

- První zmínky o Sámech od Tacita z roku 98
- Lovci, rybáři – archeologické vykopávky
- Sever Norska obýván už od roku 9500 př.n.l.
- Příbuznost s uralskými národy – i jazyková – jazyk má ale i starší prvky
- Šamanismus a animismus

Země Sámů - Sápmi

- Sápmi – Laponsko
- Území Norska, Švédska, Finska Ruska
- Subarktické klima, většina nad polárním kruhem
- Velké množství přírodního bohatství – sobů, ryb, nerosty...

Sámové a Norsko

- Do 18. století čilá spolupráce a spolužití s ostatními obyvateli severu, časté sňatky Sámů s ostatními germánskými národy
- Národy na severu byly na podobné hierarchické úrovni
- Od 18. století začíná kolonizace pobřeží etnickými Nory
- Sámové postupně ztráceli pozice, první konflikty

Sámové a Norsko II

- Intenzivní přítomnost misionářů od 18. století, postupný ústup tradičních sámských náboženství
- Sámové společně s Kveny začínají být systematicky omezováni, hlavně od poloviny 19. století – vzrůstající nacionalismus Norů (a ostatních národů)
- Sociální darwinismus – teorie o podřadnosti jednotlivých národů – Sámové jsou Mongolové, takže na severu nemají co dělat
- Norové chtěli Sámům pomoci a zcivilizovat je - ponorštit

Sámové a Norsko III

- Finske fare – v polovině 19. století strach z pokusu Finska (Ruska) prostřednictvím Kvenů ovládnout sever Norska/Švédska
- Povstání v Kautokeino – jedna z mála násilných rebelií Sámuů proti Norům – 1852
- Finnefondet – od roku 1851 fond na podporu sámského obyvatelstva – podpora pro učitele, kteří své žáky učili norský, podpora pro žáky mluvící norský, na přelomu 19. a 20. století náklady na finnefondet tvořily 0,1% celého státního rozpočtu
- Omezování vzdělávání pro sámské učitele – preferování norských učitelů

Sámové a Norsko IV

- Pokračování omezování výuky sámštiny nebo v sámštině – postupně sámština povolena pouze v nevyhnutelných případech
- Učitelé měli zakázáno komunikovat se studenty sámsky mimo výuku
- Děti se učily v jazyce, kterému nerozuměli
- Stávající snahy o ponorštění ale stále málo „úspěšné“

Vrchol ponoršťování

- V roce 1898 přichází kompletní zákaz používání sámštiny ve školství i v oblastech, které byly čistě sámské
- Norští učitelé motivováni k výuce na severu pomocí finnefondet, sámští učitelé bez podpory
- Sámština nepoužívaná ve školách, ale pořád ve volném čase a v rodinách – zřízení internátních škol – kompletní zákaz sámštiny u dětí
- Od této politiky postupně opuštěváno až po druhé světové válce

Sámské obyvatelstvo v první polovině 20. století

- Zákaz prodeje půdy nenorsky mluvícím
- Přejmenování všech místních názvů na norské názvy
- Sámské rodiny tlačeny k tomu, aby své děti posílaly do internátních škol – jen tak mají zajištěnou budoucnost díky znalosti jazyka, konec sámského jazyka a kultury

Sámové v druhé polovině 20. století

- Upouštění od ponoršťování – od roku 1947 finanční podpora sámským učitelům, obnova vzdělávání sámských pedagogů v Tromsø
- Od 60. let povolení výuky v sámštině
- Altasaken – sámské protesty proti stavbě přehrady na území tradičního chovu sobů
- Protesty před parlamentem, blokování stavby, mezinárodní ohlas

Sámský parlament

- I díky Altasaken se o Sámech a jejich právech začalo mnohem více mluvit – snaha Sámů o získání větší suverenity a více práv, od 80. let podpora v zákonech, v Ústavě.
- V roce 1989 otevření sámského parlamentu králem Olafem V.
- Zisk vlastních finančních zdrojů, rozsáhlá podpora kultury, vlastní vysílání v TV, rozhlase
- Sámština jeden z oficiálních norských jazyků, úřady musí umět komunikovat v sámštině v sámských oblastech
- Podpora vzdělávání

